

ПАЗАРИТОЗИТОФАУНА М'ЯСОЇДНИХ ТВАРИН В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

Інвазійні хвороби залишаються складною та багатоплановою проблемою, що привертає до себе увагу наукових і практичних фахівців ветеринарного та біологічного профілю. Велика значимість цієї групи захворювань визначається, насамперед, їх широким розповсюдженням і високим рівнем ураження тварин та людей. Ведучими факторами передачі збудників інвазійних хвороб, від хворих тварин до здорових, є об'єкти навколишнього середовища.

Людина, сільськогосподарські тварини, собаки і коти екологічно взаємопов'язані з навколишнім середовищем, і на цій основі відбувається циркуляція гельмінтів та поширення інвазії в природі і суспільстві. Навколишнє середовище забруднюється яйцями і личинками гельмінтів, і служить резервуаром інвазії, якою безпосередньо заражається і людина.

Відомо, що м'ясоїдні тварини – мешканці урбанізованих територій – хворіють багатьма інвазіями, не виключенням є і зоонози. Останнім часом зростають популяції бродячих собак, котів. Значна частина тварин не отримує належного догляду, не підлягає клінічним обстеженням, ветеринарним обробкам і, отже, є потенційним джерелом багатьох захворювань, що особливо небезпечно. Епідеміологія таких хвороб невід'ємно пов'язана з епізоотологією.

Так як постійний моніторинг паразитарних захворювань є одним з найважливіших факторів при розробці лікувально - профілактичних заходів, метою нашої роботи було з'ясувати епізоотологічну ситуацію щодо інвазійних хвороб м'ясоїдних тварин в Сумській області.

Роботу виконували упродовж 2012 - 20015 років в приватних господарствах Сумської області Сумського, Лебединського, Конотопського, Путивльського, Шосткінського, Роменського та Краснопілського районів та в умовах лабораторії кафедри епізоотології та паразитології.

Копроовоскопічним методом за Котельниковим - Хреновим досліджували проби фекалій від собак та котів, діагноз на кровопаразитарні хвороби встановлювали шляхом взяття крові та мікроскопії мазків забарвлених за Романовським.

Ектопаразитів виявляли методом огляду шкірного покриву голови, шиї, спини, боків, живота і кінцівок. З безшерстих ділянок шкіри брали глибокі зскрібки, переносили в чашки Петрі і заливали 10-кратною кількістю 10 %- ного розчину їдкого натру. Через 40 хвилин розм'якшені кірочки шкіри з розчину лугу краплями переносили на предметне скло і досліджували під мікроскопом.

За результатами досліджень встановлено, що тварини заражені кишковими гельмінтами, більшість з них (6 видів) є представниками класу Nematoda – *Toxocara canis* (EI = 17,8%), та *Toxocara cati* (EI = 11,3%), (родина Anisakidae), *Toxascaris leonine* (EI = 24,9%), (родина Ascaridae), *Uncinaria stenocephala* (EI = 18,6%), (родина Ancylostomidae), *Trichuris vulpis* (EI = 28,1%), (родина Trichuridae), гемоларвоскопічно у 7% досліджених тварин виявляли личинки мікродирофілярій (родина Filariidae).

Представниками класу Cestoda - *Dipylidium caninum* (родина Dipylidiidae) були вражені 3% досліджених собак.

У зскрібках шкіри тварин реєстрували ектопаразитів класу Arachnoidea – у котів виявляли кліщів виду *Notoedres cati* (родина Sarcoptidae), екстенсивність інвазії не перевищувала 5,3%, та кліщів виду *Otodectes cynotis* (родина Psoroptidae), екстенсивність інвазії у котів становила 9,9%, а у собак була дещо нижчою – 4,5%. Кліщів родини Demodecidae виявляли у зскрібках шкіри собак - *Demodex canis*. Екстенсивність інвазії становила 10,6%, а інтенсивність до 7,0 екз. кліщів у краплі досліджуваної рідини.

Методом огляду тварин були виявлені паразити класу Insecta - *Ctenocephalides canis*, (EI = 4,9%), *Ctenocephalides felis* (EI = 6,1%).

Паразитичні одноклітинні були представлені видами *Babesia canis*, *Cystoisospora canis* та *Cystoisospora felis*. Бабезіоз собак реєстрували у 12,3 % досліджених тварин, екстенсивність цистоізооспорової інвазії у них відповідала показнику 3,2%, а у котів 1,3%, відповідно.

Таким чином, результати проведених досліджень з вивчення епізоотологічної ситуації показали, що в Сумській області у м'ясоїдних тварин було виявлено 15 видів паразитів, з них найбільш поширеними є кишкові нематоди, такі як *Toxocara canis*, *Toxascaris leonine*, *Trichuris vulpis*, *Uncinaria stenocephala*. Деякі з них представляють небезпеку не тільки для тварин а і для людей також.

Отже, досягнення сприятливого стану біологічної безпеки середовища існування можливе лише шляхом застосування комплексу протипаразитарних заходів, невід'ємною складовою якого є виявлення джерел та осередків паразитарного забруднення довкілля, їх дезінвазія та дегельмінтизація інвазованих тварин.